

Vi från Värmland

Nr 2 Maj 2016 Årgång 67 Värmlandsföreningen i Stockholm

Värmlandsstugan på Farstanäset

Håll, håll alla värmlänningar i Farsta med omnejd. Känner ni till att Värmlandsföreningen i Stockholm har en egen stuga på Farstanäset?

Så tidigt som 1938 bildades den Värmländska ungdomsföreningen i Stockholm. Då var det stor inflyttning av unga värmlänningar till huvudstaden. 1961 bytte man namn till Värmlandsföreningen i Stockholm.

Föreningens stuga på Farstanäset kommer från en flyktförläggning på Lovön som lades ned efter kriget. Det var stor efterfrågan på stugorna från förläggningen men Värmlandsföreningen fick via kontakter med Stockholms förvaltning köpa stugan 1946 för 2.700 kr.

Föreningen fick själv montera ned stugan och köra den till Farstanäset, där man hade fått arrendera mark från Stockholms stad.

Men det var inte helt smärtfritt att frakta stugan till Farstanäset vid framkomsten hade grannarna på Farstanäset byggt upp avspärningar för att göra det svårt att ta sig fram till den arrenderade byggsplatsen. Man var orolig för att de "glada ungdomarna" från Värmland skulle störa friden därute.

Men allt avslöpte väl, taklagfesten hölls den 22 juni 1947 och sedan dess har föreningen hållit till där och stugan har genom åren genomgått omfattande upprustningar.

Medlemmarna har genom åren bidragit till mycket ideellt arbete. Nu finns här både el och vatten.

I och omkring stugan samlas medlemmarna för möten och andra sammankomster och inte minst fester med god mat gärna med värmländsk anknytning.

Som nävrtill exempel en gröt av skrädmjöl med stekfläk och kröser till. Kröser det är lingonsylt och skrädmjöllet är gjort på rostad havre som mals vid en kvarn i norra Värmland.

Ett annat namn för gröten är motti, ett namn som härstammar från de finska invandrare som tog med sig rätten på 1500-1600-talet. Först åt man gröten med näven i "vala", numera äts den med kniv och gaffel.

En annan traditionell värmländsk specialitet är klenigis, kakbröd med smör och torkad mesost. Görgött säger värmlänningarna.

Att maten är viktig vid träffarna förstår jag när jag läser äldre nummer av föreningens tidning "Vi från Värmland" på nätet, en skrift som kommer ut fyra gånger om året.

Stugan är oftast öppen på söndagar under "säsong" då finns en stugavård där som tar emot besökare. Gå gärna dit och hjälp i trädgården.

Som mest har föreningen haft över 1 000 medlemmar men åren går och medlemsantalet har tyvärr minskat, numera har föreningen bara omkring 150 medlemmar.

Men fortfarande är det mycket som samlar värmlänningarna till gemensamma aktiviteter och som det står i programförklaringen från 1938:

...man ska bevara den värmländska gemyten och upprätthålla kontakten med hembygden...

Idrottsföreningen VIK -47 och Vermlandskören som bildades 1947 finns kvar, däremot är Folkdanslaget vilade sedan 2001.

I juni varje år är det Värmlandsföreningens Dag, då är det möte med kalas i stugan.

Inledningsvis riktade vi oss till "alla värmlänningar", men man måste ju inte vara från Värmland för att bli medlem. Det räcker med att man har en känsla och ett intresse för Värmland, säger föreningens nuvarande ordförande Christer Hård af Segerstad.

Så därför är alla välkomna till ett litet Värmland på Farstanäset!

Bilden visar ett uppslag ur tidningen Hembygdsnytt

Redaktören har ordet

Så var det tid för ytterligare ett nummer av "Vi från Värmland". Manusstopp den 30 april. I början av maj bör tidningen vara ute. Sommarens program presenteras så att medlemmarna ska kunna planera sitt deltagande i olika aktiviteter. Men någon rusning till dessa ser vi inte till. Två medlemmar har anmält sitt intresse till vårmötet och inbetalt avgiften. Sista anmälningdag är den 27 maj.

Tidningen är nästan färdig och manus skall gå till tryckeriet då lägger bredbandet av. Telias kundtjänst säger efter felsökning att modemmet måste bytas. Ett nytt skall komma onsdag te vecka. Helt plötsligt blev gott om tid ont om tid. Så nu vet ni varför tidningen är sen.

Vårmötet brukar samordnas med Värmlandsföreningens dag. Så inte i år. Verksamheten går faktiskt på sparlåga. Av skäl som tidigare redovisats. Även Valborgsfirandet inställdes som bekant i år. Till vårmötet har vi tänkt oss att bjuda in styrelsen för Farsta Hembygds-förening i syfte att bekanta oss med varan.

Om du är intresserad av att delta i Wermländska Sällskapet 200 års firande på Skansen ta då omgående kontakt med klubbmästaren Hans Olofsson. hans.a.olofsson@gmail.com eller ring 070 511 1417

Påminnelse om medlemsavgift

Större delen av medlemmarna har idag betalat medlemsavgiften för år 2016. Vi saknar dock avgift för ca 20 medlemmar. Om du tillhör denna grupp så ta denna notis som en enkel påminnelse.

Sven Olof Quist

Vi från Värmland

Ordförande:

Christer Hård af Segerstad
Tel. 08 - 796 9799

Vice ordförande:

Vakant

Sekreterare:

AnneLiese Hård af Segerstad
Tel. 08-796 9799

Kassör och redaktör:

Sven Olof Quist
Tel. 08-745 1851

Ledamot

Vakant

Suppleanter

Vakanta

Föreningens adress:

Värmlandsföreningen i Stockholm
c/o Christer Hård af Segerstad
Villagatan 23
114 32 Stockholm

www.varmlandsforeningen.se

Föreningens plusgiro:

15 80 11-7

Årsavgift:

	2016	2017
Huvudmedlem	200:-	200:-
Familjemedlem	100:-	100:-

Ansvarig utgivare:

Christer Hård af Segerstad

Material till tidningen kan lämnas via E-post s.o.quist@telia.com eller med post Svartbäckens By 217, 136 59 Vendelsö.

Manusstopp för nr 3 är den 30 augusti.

Gustaf Schröder

Vi brukar då och då presentera någon värmlänning i tidningen. Gärna med något udda yrke eller med en gärning halvt i glömska. Här skall vi presentera författaren Gustaf Schröder och på annan plats guldkungen John Brynteson.

Jägaren och författaren Gustaf Schröder föddes den 6 juni 1824 på Edsvalla bruk, Nors socken. Död den 2 augusti 1912. Fader var fabrikören Gunnar Johan Månsson Schröder. 1829 flyttade familjen till Arvika, där fadern anlagt en för den tiden stor klädesfabrik med tillhörande färjeri. Familjen blev bosatt på jägmästarbostället Gate som arrenderades av hovjägmästare Falk.

Gustaf hade anställning vid sågverk i Värmland mellan 1847 och 1863 och i Dalarna 1863 till 1884. Han var bosatt på sin egendom Edsfors i Värmland men flyttade till Stockholm för att bedriva litterär verksamhet. Det är som författare vi vill uppmärksamma Schröder.

År 1888 utgavs boken "Minnen från skogarna". Författaren presenterades som en 64-årig man, som hade bakom sig ett mångårigt skogs- och jägarliv samt nu hyste avsikten att i bokform behandla sina rika minnen.

Boken fick stort genomslag för den lediga berättarkonsten. Schröder rullade upp minnen från forna dagars Värmland och Dalarna med spännande jagter på björn, älg och lo. Det vimlade av hare och skogsfågel kring sätervallarna och de ensamboende finnarnas svedjeland.

Schröder utvecklade en sådan flit att han före sin bortgång hann med att publicera 26 egna arbeten. Sammanlagt 28 böcker på 21 år måste vara ett

rekord för en författare som börjar skriva vid 64 års ålder.

Schröder debuterade som författare 1867 med boken "En björnjakt i Dalarna". Nästa bok "Minnen från skogarne - Jagter" utkom först 1888.

Gustaf Schröder dog 1912. Han ligger begravnen på Arvika kyrkogård. Här restes 1914 av "svenska bruksmän, anhöriga och vänner" en större bautasten över denne "brukslivets oförliknelige skildrare".

Var fick Gustaf sin berättartalang ifrån?

I boken "En Bruksbokhållares minnen" skriver han om sin morfar som var soldat och skrev dagbok under större delen av sitt liv. Rustmästare Hjelm fick avsked från gardet den 18 februari 1793 och framlevde sina dagar i Värmland där han dog på öferjägmästarebostället Gate hos min far, skriver Gustaf.

"Man säger i allmänhet om någon persons egenskaper. Ja det är ett arf från hans förfäder. Måhända är det så, att hvad jag nedskriver är en blek fortsättning af morfars dagbok"

KÔNSTIT

Nog verker dä kônstigt, men mjôlk ifrå kor,
den får smak ifrå trakta där koa bor.
Så mjôlka frå Värmlann smaker visst bäst,
för dä ä den som di säljer allra mest.

Att mjôlka härifrå har ett högre pris,
ha vi anamme på nôt underlit vis.
Kanske vi påminns om den ro å den tröst,
vi som små fann vid en Värmländsk moders bröst.

Sign L-E i VF

Svaneholms Herrgård

har under sekler ägts av flera framstående släkter efter att på 1500-talet varit en av Gustav Vasas förlänningar. Slakten Ugglå ägde Svaneholm från 1600-talet fram till slutet av 1800-talet. Från 1907 fram till 1959 levde här en av Europas rikaste män, John Brynteson, även kallad Guldkungen. År 1968 sålde familjen Brynteson herrgården.

Vem var då Guldkungen?

John Brynteson föddes den 13 augusti 1871 i Ärtemark i Dalsland som den yngste av sju barn i en mycket fattig familj, död 17 december 1959 i Svan-skog.

Brynteson reste vid 16 års ålder till USA, där han främst arbetade med järn-vägar, gruvor och skogen under ett tiotal år. Han åkte 1898 med båt från San Francisco till Alaska för att vaska guld. Där blev han bekant med en annan svensk och en norrman. Gruppen kom sedan att kallas "The Three Lucky Swedes". I en lånad båt åkte de vidare till Anvil Creek, där staden Nome senare anlades. Ett berg i närheten heter fortfarande Mount Brynteson.

"Det var John Brynteson som gjorde fyndet på morgonen den 12 augusti 1898. Timme efter timme grävde och vaskade de. De kände inte moskiterna, kände inte att hungern skrek i tarmarna, inte att hjärtat började få svårt att hänga med i arbetstempot. De bara grävde och vaskade, vaskade och grävde, och guldhögen växte..."

Det är förre kontraktsprosten i Svan-skog, Carl-Axel Högmer, som skriver så medryckande om en av sina församlingsbor

Det handlar förstås om John Brynteson, Guldkungen i Svanskog. Långt mera känd i USA och Canada än i Sverige.

Three Lucky Swedes var egentligen bara två svenskar - och en norrman med samiskt påbrå. Förutom Brynteson var det skraddaren Oskar Erik Lindblom från Hedemora i Dalarna. Och så Jafet Lindeberg från Vardö i Norge, mästare i renskötsel och överlevnadskonst.

Man tror att de tre, under sina år i Alaska, fick ihop runt 600 miljoner dollar.

Tillsammans startade de "Pioneer Mining Company". 1924 såldes företaget. Lindblom och Lindeberg blev välbe-ställda affärsmän i San Francisco.

Bryntesönerna - en broder till John hade anslutit sig till gruppen - återvände hem redan 1906. En liten del av guldet bar de i en unikabox. John var nu en av Europas rikaste män och därtill en gudfruktig donator.

När John Brynteson kom tillbaka till Sverige köpte han 1907 Svaneholms bruk och herrgård. Fabriken expanderade med nya produktionslinjer och som mest fanns 537 anställda i fabriken och skogen.

Brynteson köpte också pappersbruket i Lilla Edet, byggde en kraftstation och ett sågverk och köpte många skogs-fastigheter runt Svanskog. Han lät även bygga missionskyrkan.

Källor: Sällsamheter i Värmland
Wikipedia

Kommande aktiviteter

Vårmetet och Värmlandsföreningens dag den 5 juni klockan 15.00

Stadgeenligt har föreningen, utöver årsmöte, två medlemsmöten. Vårmetet har också traditionsenligt kallats för Värmlandsföreningens dag och varit den aktivitet som lockat flest deltagare. Då har vi särskilt uppmärksammat någon kommun eller speciell företeelse i Värmland.

Höstmötet blir den 11 september vid stugan. Klockan 16.00. Mera härom i nästa nummer av tidningen.

Vi har som bekant vakanser att täcka i styrelsen. Detta gäller såväl ordinarie som suppleanter.

Medlemsmötena är lämpliga tillfällen att fylla vakanserna. Har du något förslag eller är du villig att ställa upp själv så kontakta någon i styrelsen.

Farsta

Den som bor i Farsta eller bara är på genomresa blir ständigt påmind om anknytningen till Värmland. Alla gator och torg har fått sina namn från platser i Värmland. På samma vis som Vällingbys gator fått namn på platser i Lappland.

I Farsta hittar jag min egen gata, Glavagatan. Visserligen bara en liten tvärgata ovanför Magelungen och nedanför Brunskogsbacken, men ändå. I Farsta finner man också Värmlandsgatan, Arvikagatan, Hagforsgatan, Grumsgatan osv.

Varför detta intresse för Farsta, tänker kanske någon? Så här är det. I Farsta finns Farsta Hembygdsförening med drygt 150 medlemmar.

Hembygdsföreningen, som bildades för mer än 30 år sedan, ger ut ett informationsblad kallat "Hembygdsnytt".

Nr 1 år 2016 av tidningen ägnas till stor del åt att presentera Värmland och vår förening.

Bakgrunden till detta är att skribenten Annika Scherwin gått förbi vår stuga på Farstanäset och blivit intresserad av vilka som bor där. Hon tog kontakt med Christer via E-Post. Med hjälp av vår Hemsida och tidningarna som ligger där blev det en fin presentation av vår förening och Värmland. I deras tidning "Hembygdsnytt" med bilder i färg. Bara det.

Kanske kan ett ömsesidigt intresse uppstå mellan våra föreningar om ett framtida samarbete. Båda värnar vi om vår hembygd.

HEMBYGDSDNYTT
Informationsblad för Farsta Hembygdsförening

Nr 1 Februari 2016 Årgång 26

ÅRSMÖTE MED KAFFE OCH TÅRTA I TUBEN

Hembygdsföreningens årsmöte blir även i år extra festligt. Som vanligt! Efter trettio tidigare jubiler (föreningen 30 år och detta blad 25 år) har det blivit något av en tradition med tårtkalas i samband med årsmötet. Så även i år. Alla medlemmar är välkomna till sedvanligt kalasårsmöte, som även i år äger rum i Aktivitetshuset Tuben i Farsta Centrum, torsdagen den 17 mars klockan 19.00. Väl mött! Se vidare sidorna 12-15

Ett litet Värmland på Farstanäset Sid 8-9

När Talkrogen var nybyggarland Sid 2-5

Brobyggarna i Ågesta

Ett mycket intressant och värdefullt tidsdokument har kommit i Hembygdsföreningen ägo, till följd av en generös donation från vår medlem Kjell Lundgren. Det är skriften "Tre Broar", utgiven av byggnadsentreprenören L.E. Hellstedt & Co. i Stockholm, som upplärdde den ursprungliga Ågestabron i trä. Arbetet klades av på mindre än ett halvår 1924. Pålundsbron och Drottningholmbron byggdes också av samma firma och dokumenteras i samma skrift. Sid 6-7

Glöm inte att betala medlemsavgiften för 2016! sid 16

Wermländska Sällskapet

i Stockholm

I år fyller Wermländska Sällskapet i Stockholm 200 år. I år fyller även Skansen år, nämligen 125 år. Detta kommer att firas med ett gemensamt evenemang på Skansen den 13-14 augusti. Det skall bli ett evenemang som man kommer att minnas i årtionden, sägs det. Medlemmar, släkt och vänner - ja alla hälsas hjärtligt välkomna.

Eftersom vår Värmlandsförening huvudsakligen består av värmlänningar så är vi också välkomna till Skansen.

Passa på detta tillfälle till förbröd-ring. Och kanske slå ett slag för vår förening. Allmänheten inbjuds att uppleva en Värmlandshelg på Skansen

Den 13/8 kl 15.00 framförs Folklustspelet Värmlänningarna på Stora scenen. Som Anna kommer vi att få höra Sabina Bisholt.

Kl. 19.00 bjuds vi på ett musik-program med Wermland Opera Orkester, Katarina Leonson, Karolina Andersson m fl. Jazz med värmländska musiker och utdrag ur Le Miserable med Wermlands Opera Orkester.

Kl 21.00 Värmlandsensemblen och Linus Tunström ger ett program om Göran Tunströms Ökenbrevet.

Den 14/8 11.00 predikar Biskop Esbjörn Hagberg i Seglora kyrka. I Missionshuset sjunger vi Frykman-sånger och i Folkets Hus berättar förre talmannen Björn von Sydow om Ransätersonen Tage Erlander.

Frödingsällskapet, Lagerlöfsällskapet och Geijersamfundet kommer att finnas på plats.

Sällskapet hoppas att många medlemmar kan komma och direktionen önskar att vi sprider information om Värmlandshelgen på Skansen till släkt, vänner, grannar och arbetskamrater.

Ingen anmälan. Alla är välkomna!

Värmland

Varför kallas landskapet Värmland och varför kallas vi som är födda där för värmlänningar?

Landskapsnamnet har tidigare förklarats som "Bygden kring Värmeln" efter sjön med detta namn i landskapets centrala delar. En nyare teori bland ortsnamnsforskare säger att det i stället rör sig om den lilla Borgviksälven, som tidigare kallades för Värman, i betydelsen den "varma", förstätt som en forsande älv som sällan fryser. Älven, som är Värmelns förbindelse med Väneren, är strid och bildar ett kraftigt fall vid Borgvik, ca 10 meter. Folket kring Värman kallades enligt denna teori för "värmlänningar" och så småningom fick landskapet namnet Värmland.

Men det finns fler hypoteser. "Min favorithypotes, säger professor Dick Harrison, går ut på att namnet vittnar om fiskekulturen i vikingatidens och den äldre medeltidens Värmland. Ett av landskapets huvudnäringar var just fiske. Älvarna och sjöarna var påfallande fiskrika och enligt en teori fick landskapet sitt namn av just detta skäl. Laxfiskarna vid Klarälven lät bygga anläggningar, så kallade värmane (av värme = fors. Så småningom kom de följaktligen att kallas värmar, varav namnet Värmland.

För att förstå att detta är en stark hypotes måste man känna till hur viktigt, och hur svårt, det var att göra sådana anläggningar under äldre tid. Arbetet på värmane krävde stor kollektiv uppslutning och präglade arbetslivet i bygden. Deltagarna i projektet turades om att använda anläggningarna, i regel ett dygn i taget. Fisktekniken baserades på utläggning av så kallade lanor, säckliknande fångstredskap vars mynningar hölls utspända av en träram. De placerades med mynningarna vända mot strömmen, skriver professorn.

Vi Gratulerar

Wiola Larsson..... 85 år den 18 juli
Hans Björk 70 år den 14 juli

Tack

Vill på detta sätt tacka för Värmlands-
föreningens vänlighet att på min 65 års
dag skicka mig ett gratulationskort!

Bengt Lagerkvist

Stugan

Arbetsdag i stugan

Söndagen den 24 april var det
arbetsdag i Stugan.

Ett stort tack till alla som medverkade.

Stug- och festkommitté:

Christer Hård af S	08-796 97 99
Gudrun Odelius	08-37 85 53
Erling Sundström	073-971 1192
Ingrid Thorén	08-37 08 64
Wiola Larsson	08-36 53 88

Kalendarium för år 2016

Föreningens vårmöte den 5 juni, i
stugan

Föreningens höstmöte den 11
september i stugan

Jourdagur i Stugan

Sommarens jourdagur är ännu inte
fastlagda. Vill du vara jourvärd någon
dag? Hör av dig till festkommittén.

Tänk på att du som medlem kan åka till
stugan när du vill. Ta med en kopp
kaffe och njut av lugnet. Du har alltid
tillgång till trädgårdsmöblerna vid
stugan.

Kören

Ordförande Jerker Nordell
E-post Vermlandskoren@outlook.com
Kontaktperson Leila Sedvall

E-post lb.sedvall@gmail.com

WWW.hem.passagen.se/wermlandskoren/

Vår hemsida

Besök gärna vår hemsida

www.varmlandsforeningen.se

här kan du läsa mer om föreningen,
kommande program och de senaste
numren av "Vi från Värmland".

Ansvarig för hemsidan är Christer
Hård af Segerstad telefon 796 97 99.
E-post christer@ugglan4.se

Vi från Värmland

Organ för
Värmlandsföreningen i Stockholm

Föreningens vårmöte och Värmlandsföreningens dag

Söndagen den 5 juni klockan 15.00 i Stugan.
Det bjuds på festlandgång och kaffe till ett pris av 125
kronor. Medtag egen dricka

Avgiften sätts in på föreningens plusgiro 158011-7.
Bindande anmälan senast den 27 maj till
Gudrun, tel 37 85 53 eller Wiola tel 36 53 88

Föreningens höstmöte

Söndagen den 11 september klockan 16.00
för föreningens höstmöte i Stugan